

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Marta Romańska

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa J.M. i K.M.
przeciwko [...] Towarzystwu Ubezpieczeń S.A.
w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 maja 2019 r.,
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w S.
postanowieniem z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ca [...],

"Czy w przypadku wyrządzenia szkody w pojeździe mechanicznym, stanowiącej szkodę częściową, w sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, dojdzie do sprzedaży pojazdu bez uprzedniej naprawy przywracającej ten pojazd w pełni do stanu sprzed powstania szkody, poszkodowanemu nadal przysługuje roszczenie o odszkodowanie odpowiadające równowartości hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego, w sytuacji gdy wypłacone przez ubezpieczyciela odszkodowanie i cena uzyskana ze sprzedaży przewyższają wartość rynkową pojazdu sprzed szkody?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Powodowie K.M. i J.M. wnieśli o zasądzenie od pozwanego [...] Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej [...] w W. kwot po 800 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 maja 2013 r. tytułem dopłaty odszkodowania obejmującego koszty naprawy pojazdu, uszkodzonego w wypadku komunikacyjnym.

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy [...] w S. utrzymał w mocy wyrok zaoczny z dnia 5 marca 2015 r. uwzględniający powództwo i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że pojazd powodów V. nr rejestracyjny [...] doznał uszkodzeń w wypadku drogowym w dniu 15 kwietnia 2013 r. Sprawca szkody ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. W oparciu o opinię biegłych ustalono, że wartość pojazdu przed wypadkiem wynosiła 12 600 zł, a po wypadku – 9 551 zł. Powodowie nie dokonali naprawy pojazdu i sprzedali go osobie trzeciej za cenę 11 000 zł. Zakład ubezpieczeń w postępowaniu likwidacyjnym ustalił koszt naprawy na kwotę 2 142,11 zł i przekazał ją powodom. Koszt potencjalnej naprawy, ustalony w postępowaniu sądowym na podstawie opinii biegłego, wyniósłby 6 649,75 zł. Zdaniem Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie na podstawie art. 822 k.c. w całości. Wskazał, że zgodnie z art. 361 k.c. wysokość szkody należało ustalić według przewidywanych kosztów naprawy pojazdu i cen z daty ich ustalania. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego stwierdził, że odszkodowanie powinno umożliwiać przywrócenie stanu poprzedniego uszkodzonej rzeczy i uwzględniać wszelkie uzasadnione i celowe wydatki z tym związane. Jego wysokość nie jest uzależniona od tego, czy poszkodowany rzeczywiście dokona naprawy, a zbycie przez niego pojazdu w stanie nie naprawionym nie ma wpływu na zakres szkody podlegającej kompensacie.

Sąd Okręgowy w S., rozpoznając apelację strony pozwanej, opartą na zarzutach naruszenia art. 6 w zw. z art. 361 k.c. w zw. z art. 363 k.c. oraz art. 233 1 k.p.c., powziął wątpliwość co do prawidłowości sposobu wyliczenia odszkodowania,

którym dał wyraz przedstawiając Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. zagadnienie prawne o treści wskazanej wyżej.

Sąd Najwyższy zważył:

Zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może je przedstawić do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. W judykaturze wielokrotnie stwierdzano, że przepis ten ma charakter wyjątku i stanowi odstępstwo od konstytucyjnej zasady niezawisłości sądów, zatem wymaga ścisłej wykładni, bez koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym lub utylitarnym (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP10/09, nie publ.). Konsekwentnie przyjęto, że dopuszczalne jest przedstawianie zagadnień prawnych dotyczących wykładni przepisów prawa materialnego lub procesowego mających zastosowanie w wystarczająco ustalonym stanie faktycznym sprawy, przy czym każdorazowo konieczne jest stwierdzenie, że ich rozstrzygnięcie jest niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9, z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, nie publ., z dnia 16 maja 2008 r., III CZP 67/08, nie publ., z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 67/08, nie publ., z dnia 22 stycznia 2009 r., III CZP 120/08, nie publ.). Zagadnienie nie może się sprowadzać do pytania o możliwy sposób rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2007 r., III UZP 1/07, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 49). Sąd drugiej instancji powinien ponadto wykazać, czy występują uzasadnione wątpliwości interpretacyjne dotyczące oznaczonych przepisów prawa, zwłaszcza znajdujące wyraz w rozbieżności orzecznictwa, jakie wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2006 r., III UZP 6/06, z dnia 25 stycznia 2007 r., III CZP 100/06, z dnia 22 lutego 2007 r., III CZP 163/06 – nie publ.). Przyjęto, że jeżeli przedstawione zagadnienie zostało już wyjaśnione przez Sąd Najwyższy we wcześniej wydanych orzeczeniach, a uzasadnienie postanowienia przedstawiającego zagadnienie nie zawiera argumentacji prawnej, przemawiającej za potrzebą dokonania zmiany lub modyfikacji ugruntowanej linii orzeczniczej, brak podstaw do udzielenia odpowiedzi (por. nie publikowane postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 7 grudnia 2018 r., III CZP 51/18, III CZP 64/18, III CZP 72/18, III CZP 73/18, III CZP 74/18).

Przytoczone powody uzasadniające odmowę podjęcia uchwały zachodzą także w odniesieniu do przedstawionego zagadnienia. Jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy obowiązek ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej polega wprawdzie na zapłacie odszkodowania, a więc na spełnieniu świadczenia pieniężnego (art. 822 § 1 k.c.), jednak poszkodowany może, według swojego wyboru, żądać od ubezpieczyciela zapłaty kosztów hipotetycznej restytucji albo zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej ustalonej zgodnie z metodą różnicy (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, Nr 1, poz. 15; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, nie publ., uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 144). Przepis art. 822 § 1 k.c. modyfikuje normę wynikającą z art. 363 § 1 k.c. jedynie w ten sposób, że roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego przekształca w roszczenie o zapłatę kosztów restytucji. Odszkodowanie przysługujące od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej za uszkodzenie pojazdu mechanicznego nie ogranicza się do równowartości wydatków poniesionych na naprawę pojazdu, lecz każdorazowo obejmuje niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy. W sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania nie dojdzie do naprawy pojazdu należne poszkodowanemu odszkodowanie może być ustalone także jako równowartość hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego. Powstanie i wysokość roszczenia z tytułu kosztów przywrócenia uszkodzonego pojazdu do stanu pierwotnego nie zależą od tego czy poszkodowany dokonał naprawy i czy w ogóle ma taki zamiar. Odszkodowanie powinno odpowiadać niezbędnym i ekonomicznie uzasadnionym kosztom naprawy (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., III CZP 80/01, OSNC 2012, nr 10, poz. 112 i z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 144, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1994 r., III CZP 71/94, OSNC 1994, nr 12, poz. 234, z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 74, z dnia 13 czerwca 2013 r., III CZP 32/03, OSNC 2004, nr 4, poz. 51, z dnia 14 września 2006 r., III CZP 65/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 83,

z dnia 26 lutego 2006 r., III CZP 5/06, OSNC 2007, nr 1, poz. 6, z dnia 24 sierpnia 2017 r., III CZP 20/17, OSNC 2018, nr 6, poz. 56 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1972 r., II CR 425/72, OSNC 1973, nr 6, poz. 111, z dnia 20 lutego 1981 r., I CR 17/81, OSNC 1981, nr 10, poz. 199, z dnia 11 grudnia 1997 r., I CKN 385/97, nie publ., z dnia 16 stycznia 2002 r., IV CKN 635/00, nie publ., z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15, z dnia 11 czerwca 2001 r., V CKN 266/00, nie publ., z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 908/00, nie publ., z dnia 12 lutego 2004 r., V CK 187/03, Wokanda 2004/ 7-8/ 15, z dnia 21 sierpnia 2012 r., II CSK 707/12, OSNC 2014, nr 4, poz. 48, i z dnia 8 września 2017 r., II CSK 857/16, nie publ.). Dla zaspokojenia roszczenia o naprawienie szkody w postaci kosztów naprawy pojazdu nie mają znaczenia takie późniejsze zdarzenia, jak sprzedaż uszkodzonego lub już naprawionego pojazdu. Zbycie rzeczy jest uprawnieniem właściciela. Okoliczność ta nie pozbawia go prawa do odszkodowania w wysokości odpowiadającej hipotetycznym kosztom naprawy. Konsekwentnie poszkodowany w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, w przypadku szkody częściowej, może żądać odszkodowania w wysokości odpowiadającej niezbędnym i uzasadnionym ekonomicznie kosztom przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego, także wtedy, gdy naprawy nie dokonał i sprzedał pojazd w stanie uszkodzonym. W szczególności nie można ograniczać odszkodowania do różnicy między wartością pojazdu przed uszkodzeniem a uzyskaną przez poszkodowanego ceną jego sprzedaży. Wyjaśniono, że poszkodowany nie może żądać zapłaty kosztów (hipotetycznej) restytucji jedynie w sytuacji, w której przywrócenie stanu poprzedniego byłoby niemożliwe albo też pociągało za sobą nadmierne trudności lub koszty. Koszty naprawy uszkodzonego w wypadku komunikacyjnym pojazdu, nieprzewyższające jego wartości sprzed wypadku, nie są jednak nadmierne w rozumieniu art. 363 § 1 k.c. (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2018 r., II CNP 32/17, nie publ., z dnia 12 kwietnia 2018 r., II CNP 41/17, nie publ., z dnia 12 kwietnia 2018 r., II CNP 43/17, nie publ., z dnia 29 stycznia 2002 r., V CKN 682/00, nie publ., z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15, z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1273/00, nie publ., z dnia 11 czerwca

2003 r., V CKN 308/00, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CZP 76/05, nie publ.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, uznając, że nie zostały spełnione warunki umożliwiające podjęcie uchwały, na podstawie art. 86 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.), orzekł jak w postanowieniu.